

## HRVATI U SVIJETU – NA PONOS DOMOVINI AKADEMIK JOSIP CRNKO

**M. Jošt**

Argentinski grad Mendoza smjestio se uz samu granicu s državom Čile, u podnožju Aconcaque, najvišeg vrha Anda. S obiljem sunca i samo oko 200 mm oborina godišnje to je gotovo polupustinjski predio, ali bogatstvo podzemnih voda, kao i površinskih vodotokova koje napajaju snjegovi Anda, omogućava navodnjavanje i vrlo uspješnu poljoprivrednu proizvodnju. Među ostalim, područje oko Mendoze bogato je vinogradima. Kod nas se uglavnom ne zna da se mendoška vina po kvaliteti svrstavaju uz sam bok najboljih francuskih vina Bordeauxa. Sam grad Mendoza, vjerojatno je jedan od najzelenijih gradova svijeta. U tom gradu parkova, gotovo svaka ulica oivičena je dvostrukim nasadom ukrasnog drveća. Drvoredi se navodnjavaju putem otvorenih ili zatvorenih kanala, kojima se u pravilnim vremenskim razmacima dovodi voda. U Mendozi, u predjelu obiteljskih kuća, živi sa svojom porodicom, Hrvat iz Vinice, umirovljeni agronom i oplemenjivač povrća, gospodin Josip Crnko, član Nacionalne akademije za poljoprivredu i veterinu Republike Argentine.

\*

Već prigodom prvog susreta akademik Crnko osvaja svojom pojavom, skromnošću, optimizmom i toplinom koja iz njega zrači. Njegovom dnevnom sobom dominira Hi-Fi stereo gramofon s kojeg često sluša klasičnu glazbu. Glazba je dio njega samoga, naprosto izvire iz njega i često, dok me vodio prostranstvima oko Mendoze, ili dok smo obilazili sjemenske usjeve povrća, gospodin Crnko je za sebe pjevušio u pola glasa. Kad sam mu to jednom prilikom spomenuo, ispričao mi je anegdotu iz vremena njegova znanstvenog usavršavanja u Nizozemskoj. U sveučilišnoj knjižnici, kamo je često zalazio, jednog dana bibliotekarka primijeti: "Gospodine Crnko Vi stalno pjevušite!"

Nato on, pomalo iznenađen odgovori da to čini stoga što je pun melodija. Knjižničarka, tipična racionalna Nizozemka nato reče: "A zašto onda ne komponirate?"

Kao priznanje za uspješan i plodan rad na području oplemenjivanja i sjemenarstva povrtnih kultura, gospodin Crnko je 14. srpnja 1988. godine izabran za člana Nacionalne akademije poljoprivrede i veterine Republike Argentine. Na prigodnoj svečanosti o njemu i njegovom radu govorio je akademik Rafael Garcia Mata, onaj isti čovjek koji je u svojstvu generalnog direktora za poljoprivredna istraživanja još 1948. godine, potpisao prvo imenovanje gospodina Crnka na mjesto stručnjaka u Ministarstvu poljoprivrede Republike Argentine. Neka nam njegove riječi s prigodne svečanosti približe lik našega zemljaka:

"Gospodin Josip Crnko rođen je 1916. godine u mjestu Vinica, u Hrvatskoj. Nakon mature u klasičnoj gimnaziji nastavio je studije na Fakultetu poljoprivrede i šumarstva Državnog sveučilišta u Zagrebu, gdje je diplomirao 1944. godine. Zbog teškog političkog stanja nakon rata, i u strahu od progona - njegovi roditelji su bili zemljoposjednici - u kolovozu 1945. s velikim bolom u duši napušta ognjište svojih roditelja i sestara, te preko Gorice bježi u Italiju. Tu ga čekaju supruga i kćerka. Nakon dvije godine provedene u logorima Međunarodnog crvenog križa u Modeni i Napulju, jednoga dana s grupom izbjeglica stiže u Buenos Aires. Tu uspostavlja kontakt s Ministarstvom poljoprivrede."

Mladi je agronom izrazio želju da u skladu s obiteljskom tradicijom nastavi rad u vinogradarstvu, pa je upućen na zapad Argentine u vinogradarsko područje La Consulta, stotinjak kilometara južno od Mendoze. Nije ga teško zamisliti kako, na putu od Mendoze prema jugu, zabrinut, pažljivo promatra pred sobom polupustinju, a desno snijegom pokrivena planinske visove Aconcaque, koji ga podsjećaju na Alpe njegovog europskog zavičaja.

U svibnju 1948. preuzima pokusno polje u La Consulti. To su bile poljane, vlasništvo Odbora za regulaciju vina (Junta Reguladora de Vinos), napuštene nakon iskorjenjivanja vinograda za vrijeme vinogradarske krize tridesetih godina. Radilo se o posjedu oko osamdeset hektara, bez tekuće vode i struje, i drugih pogodnosti - samo jedna koliba koja je pružala mogućnost života u miru. To je bio početak razvoja jedne, danas za Argentinu važne, povrćarske eksperimentalne stanice.

Na temelju solidne naobrazbe i znanja latinskog i talijanskog vrlo brzo savladava španjolski jezik. Akademik Crnko o tim prvim danima u stranom svijetu kaže: “Kada sam došao u Argentinu, nisam znao španjolski. U La Consalti cijele sam dane provodio s radnicima u polju i od njih naučio govor običnog čovjeka, pun vulgarnih riječi. Kasnije mi je za ispomoć bio dodijeljen jedan inženjer. Kad me čuo kako govorim, taj me kolega upozorio da se univerzitetki obrazovan čovjek ne može služiti takvim rječnikom, te mi pomogao da ispravim loše govorne navike.”

Mladi agronom nije imao prilike baviti se uzgojem loze i proizvodnjom vina, kako je to prvotno želio. U Pokusnoj stanici La Consulta počinje raditi na povrću. O tome akademik Crnko kaže: “Počeo sam rad na genetskom poboljšanju i proizvodnji sjemena povrtnog bilja. No o tome nikada nisam pisao ocu, koji je tada još bio živ, jer bi on kao vinogradar i proizvođač vina bio nesretan. U to vrijeme kod nas u Hrvatskoj, nitko se nije bavio genetskim unapređivanjem povrtnih kultura kao znanošću. Proizvodnjom povrća i povrtnog sjemena za vlastite potrebe bavile su se kućedomačice na selu, a uz gradove radili su to ‘Bugari’. Moj bi otac teško razumio da je to posao dostojan inženjera agronoma.”

Godine 1959. sa stvaranjem Nacionalnog instituta za tehnologiju poljoprivrede (INTA) ing. Crnko je imenovan direktorom stanice, koja dobiva naziv Eksperimentalna stanica La Consulta. Na toj funkciji ostaje do 1977. kada je imenovan regionalnim direktorom za Mendozu i San Juan. Na novoj dužnosti nadzire rad 5 eksperimentalnih stanica i sedam agencija za primjenu znanosti. Uz želju za dokazivanje na novim poslovima, privlačio ga je eksperimentalni rad u polju, pa je odlučio napustiti direktorski položaj i svoje posljednje godine stručnog djelovanja posvetiti znanstvenom radu na genetskom poboljšanju i sjemenskoj proizvodnji povrća. Istovremeno, tijekom osam godina, djeluje kao koordinator Nacionalnog programa za povrćarstvo. I nakon odlaska u mirovinu (1984. godine), ostaje stručno aktivan. Za počasnog člana Argentinskog društva za povrćarstvo izabran je 1985. godine, a u razdoblju od 1987-1997. godine savjetnik je jedne privatne firme koja se bavila proizvodnjom povrtnog sjemena za velike sjevernoameričke firme Asgrow i Peto Seed.

Prigodom “1<sup>st</sup> International Symposium on Edible Alliaceae” održanog u Mendози 1994. godine, akademik Crnko dobiva još jedno priznanje za svoj rad na dobivanju novih sorata luka.

Slika 1. Svečana predaja priznanja na First International Symposium on Edible Alliaceae, Mendoza, 1994. godine



O svom selekcijskom radu na crvenom luku akademik Crnko kaže: "1955. godine selekcionirao sam prve sintetičke sorte crvenog luka i počeo umnažati njihovo sjeme. Pritom sam zapazio da ima lukovica koje ne prokljavaju, dobro se konzerviraju u tlu tijekom čitave sezone rasta a da pritom ne proizvedu sjeme. Kada sam istu pojavu zamijetio i sljedeće sezone, bilo mi je jasno da se radi o nasljednom svojstvu. Tijekom 12 mjeseci uskladištenja bez umjetnog hlađenja, iz postojećih linija luka izbacivao sam prokljavale lukovice. Nakon godinu dana bilo je jasno vidljivo da se neke linije ističu u sposobnosti konzerviranja. Te sam linije međusobno križao i nakon višegodišnjeg razdoblja selekcijskog izbora dobio sam novu sortu crvenog luka nazvanu Valcatorce. Tim sam postupkom dvogodišnju (bionalnu) sortu pretvorio u trogodišnju (trionalnu). Sjeme ove sorte proizvodio sam tek treće godine, ali je zato konzumna lukovica bila izuzetne kakvoće, prikladna za transport i dugo uskladištenje. I danas nakon trideset godina to je jedina sorta koja se proizvodi na velikim površinama u Argentini, uglavnom za izvoz.

Unatoč ovako uspješnom rezultatu oplemenjivanja, nikada nisam publicirao taj rad, jer sam se plašio da bi se moderni oplemenjivači smijali koliko sam vremena utrošio stvarajući sortu svojom, kako sam u šali znao reći 'kuhinjskom genetikom'. Danas oplemenjivači žele što prije postići zacrtani cilj, vjerujući da uz pomoć nove biotehnologije i genetičkog inženjerstva mogu preko noći postići ono za što su meni bile potrebne godine. No vrijeme će pokazati jesu li bili u pravu."

Crnko je tijekom svog plodnog stvaralačkog radnog vijeka u više navrata (1963/64. i 1979.) boravio na stručnom usavršavanju u Nizozemskoj i Francuskoj, kao i na brojnim nacionalnim i internacionalnim kongresima i simpozijima na kojima je iznosio rezultate svoga znanstvenog djelovanja. Četrdeset godina njegovog stručnog i znanstvenog rada vezano je uglavnom uz problematiku biljne fiziologije, sjemenske proizvodnje povrća, te oplemenjivanja raznih vrsta povrća. Publicirao je šezdesetak znanstvenih radova i stvorio brojne sorte povrća. Među brojnim vrijednim rezultatima spomenut ću samo jedan od izvanrednog međunarodnog značenja, za koji je dobio posebno priznanje u Nizozemskoj 1967. godine - doprinos otpornosti na virus mozaika salate.

Akademik Crnko iznosi: "Odmah po dolasku u La Consulta, formirao sam veliku kolekciju sorata salate iz USA, Francuske, Italije te lokalnih argentinskih ekotipova. Nakon par godina utvrdili smo da su gotovo sve sorte u kolekciji osjetljive na virus mozaika salate (LMV). U sjemenarstvu i proizvodnji ova bolest je predstavljala veliki problem jer se prenosila sjemenom. Jedino se jedna domaća sorta (Gallega) pokazala otpornom. Prilikom boravka u Europi, ponio sam uzorak sjemena i s kolegama fitopatolozima i oplemenjivačima iz Nizozemske, Francuske i Njemačke radio na tom problemu. Rezultat tih studija bio je više nego zadovoljavajući. Utvrđeno je da sorta Gallega posjeduje genetski kontroliranu otpornost na taj opaki virus."

Tijekom znanstvenog skupa EUCARPIA (Spinach and Lettuce Meeting of the Horticultural Section of Eucarpia, 12.-13. travnja 1967.) u Nizozemskoj, fitopatolog dr. J. Marron iz Francuske rekao je: "Ovdje moramo izraziti zahvalnost kolegi Josipu Crnku, direktoru Eksperimentalne stanice La Consulta INTA iz Argentine da nam je s takvom velikodušnošću stavio na raspolaganje gen otpornosti na mozaik virus salate. Time je unaprijedio međunarodnu suradnju između raznih istraživača, koja je rezultirala očitim poboljšanjem u borbi protiv vrlo raširene bolesti salate."

Danas, u vrijeme kad u laboratorijima multinacionalnih trustova neki molekularni genetičari rade na znanstvenim otkrićima na rubu etičkih i moralnih normi, prenoseći gene između evolucijski udaljenih vrsta, pritom ne mareći za učinak koji će njihov pronalazak imati na okoliš, od posebnog su značenja riječi akademika Crnka: "Salata Gallaga poslužila je kao izvor genetske otpornosti na virus mozaika salate u mnogim zemljama gdje se radilo na oplemenjivanju salate. Iz tog sam primjera naučio da ništa ne treba izumiti. Sve se već nalazi u prirodi, samo to trebamo otkriti. Zbog toga oplemenjivači moraju mnogo vremena provesti u polju promatrajući usjev i njegovu interakciju s okolišem. Uvjeti uzgoja u polju s kontroliranim uvjetima laboratorija i kompjuterskim simulacijama imaju malo toga zajedničkog. To stalno naglašavam mladim kolegama koji rade na genetskom poboljšanju sorata."

Slika 2. Premda je u mirovini, akademik Josip Crnko nastavio je znanstvenu aktivnost



Njegov profesionalni i osobni ugled temelji se na izuzetnim karakternim crtama. Sve primljene nagrade, časti i položaje prihvaćao je s karakterističnom skromnošću velikog znanstvenika. Više je cijenio nemirne vode znanosti, no plime birokratskih, rukovodnih funkcija. U svakoj prilici ispoljavao je strpljivost mudrih. Odlikovanja i priznanja primao je skromno, kao jedan ugodan događaj u životu, a ne s ohološću pobjednika, koji daje pretjeranu važnost teškoćama izvojevanih bitaka. Posebno mu je zadovoljstvo bilo pomoći drugima i surađivati na projektima koji doprinose napretku znanosti.

O skromnosti gospodina Crnka, koju je u svom predstavljanju naglasio akademik Rafael Garcie Mata, najbolje svjedoče riječi zahvale laureata, od kojih citiram neke: "Kad sam pred 40 godina počeo prolaziti uz brazde mojih pokusa s povrćem, nisam ni pomišljao da bi me ti početni koraci mogli dovesti za govornicu ove čuvene ustanove. Tada nisam bio svjestan da u svojoj duši nosim tisućljetni misticizam hrvatskih seljaka, hranjen i stalno jačan od mog djetinjstva do današnjeg dana. Rodio sam se usred plemenite prirode - oranica, vinograda, voćnjaka, livada i šuma - u domu gdje su me učili poštovati zemljoradnika. Studij na Fakultetu agronomije u Zagrebu pobudio je kod mene sklonost istraživanju. Kad me poslijeratna oluja nasukala na obale Argentine, taj me je misticizam gurao daleko od velegrada, u daleki kut zemlje gdje sam san studenta mogao pretvoriti u stvarnost. Ako sam za proteklih četrdeset godina postigao neke rezultate, tada zaslugu za to moram podijeliti s vlastima ustanova koje su mi pružale pomoć i razumijevanje, s kolegama stručnjacima, koji su predano surađivali, s pomoćnim osobljem i njihovim teškim težačkim radom, te na kraju s tihom i vrijednom potporom moje supruge koja je samnom dijelila sve početne teškoće. Ono što sam danas, dugujem svom rodnom domu i mojoj staroj domovini Hrvatskoj, a sve ono što sam dostigao u svom stručnom i znanstvenom radu, sve ono što posjedujem, dugujem svojoj novoj velikoj domovini Argentini."

Od oko šezdeset znanstvenih radova, autorstva brojnih sorata rajčice, salate, cikorije, crvenog luka, brojnih zaduženja i rukovodnih funkcija, članstva u brojnim nacionalnim i internacionalnim stručnim udruženjima, članstva Nacionalne akademije poljoprivrede i veterine Republike Argentine, što posebno spomenuti a da se istovremeno ne ošteti cjelina. Koliko je plodan i radnim dostignućima bio pun život akademika Crnka najbolje svjedoči priznanje koje mu je 1991. godine dala njegova nova domovina: još za života, što i nije uobičajen postupak, njegovim je imenom nazvana Stanica za

ispitivanje kvalitete sjemena u La Consulti. Na ulazu nove građevine, na mjedenoj ploči novootvorene institucije “José Crnko” s ponosom sam pročitao biografski profil našeg vrijednog zemljaka.

Slika 3. Mali je broj znanstvenika još za života imao čast da se neka institucija nazove njegovim imenom



Proslava povodom 50 godišnjice postojanja i rada eksperimentalne stanice La Consulta INTA (1998. godine), bila je ujedno proslava 50 godina rada akademika Crnka u Argentini. Tom prigodom promovirana je i Crnkova knjiga: “Historia de La Estacion Experimental Agropecuaria La Consulta – INTA”. Autor, akademik Crnko knjigu završava riječima: “Još jednom ti velim, moja draga La Consulta, koju sam od malena vidio rasti – zapravo smo rasli skupa, sada sam star a ti i nadalje mlada nastavljaš razvoj. Starac odlazi zamišljen i zadovoljan, sjećajući se riječi iz knjiga: Sretni su oni koji od ništa stvore nešto i imaju priliku vidjeti rezultat svoga napora.”



Ponos nas obuzima kad vidimo da se naši ljudi dokažu u dalekom svijetu. No da li na tome stati? Jesmo li sve učinili da čovjeku, koji je u dalekoj zemlji stvorio svoj drugi sretan dom, po kojem odzvanja osmijeh njegovih osam unuka, ali kojem je nostalgija za rodnom grudom svakodnevna pratilja, pružimo mogućnost i zadovoljstvo, da bar malen dio svog bogatog znanstvenog i stručnog iskustva pretoči u svoju staru domovinu, u kojoj, usput rečeno, povrćarstvo i sjemenarstvo povrtnih kultura proživljavaju duboku krizu?

#### NAJZNAČAJNIJI PUBLICIRANI RADOVI:

1. CRNKO José. 1951. Estudios comparativos sobre la lechuga (Ensayos Horticolas Centro Regional Andino) IDIA 42-43:22-23.
2. CRNKO José. 1952. Ensayos horticolas regionales. IDIA 53:11-14.
3. CRNKO José y FOX Juan M. 1952. Maiz de Guinea. IDIA 53:37-40.
4. CRNKO José. 1953. Adaptación del lúpulo en Mendoza. IDIA 67:13-31.
5. CRNKO José. 1954. Estudios comparativos sobre variedades de tomate. IDIA 83:70-25.
6. CRNKO José. 1957. La horticultura en Catamarca. IDIA 110:14-20.
7. CRNKO José. 1957. Comportamiento de variedades de espinaca en La Consulta, Mendoza. IDIA 112:18-31.
8. GAVIA C., CRNKO José. 1958. Tres nuevas variedades de cebolla tipo valenciana. IDIA 122:9-17.
9. CRNKO José, LABORDE L. J. 1960. Comportamiento en la Estacion Agropecuaria de La Consulta, de las 25 variedades cultivadas de papa y 10 nuevos clones obtenidos en la Estacion Experimental Agropecuaria de Balcarce. IDIA Supl. 2:44-46.
10. CRNKO José, LABORDE L. J. 1960. Comportamiento de la simiente de papa producida en La Consulta, comparada con la de Balcarce. IDIA, Supl. 2:62-64.
11. CRNKO José. 1964. Report of activities during 12 month stay in the Netherlands, Gestencild, Verlag N° 80 van het Laboratorium voor tuinbouwplant enteeelt, Landbouwhogesschool, Wageningen, p. 23.

12. VON DER PHALEN A., CRNKO José. 1965. El virus del mosaico de la lechuga (Marmor Lactucae Holmes) en Mendoza y Buenos Aires. Rev. in v. Agr. Serie.5: Patologia Vegetale, 2(4).
13. TACCHINI E., M.L. WELKERLING de, CRNKO José. 1966. Cerezos de la Colección Pomológica del INTA en Mendoza, Manual Agropecuario N°4, 158 p.
14. CRNKO José. 1966. Agricultural Experiment Station La Consulta, Mendoza. Folleto mimeografiado con ilustraciones.
15. CRNKO José. 1966. Horticultural research Throughout the World. Argentina. Chronica Horticulturae. Bulletin of the I.S.H.S. Vol.6, N°3.
16. CRNKO José. 1967. Hortalizas para la industrializacion en Mendoza. Revista OESTE. Año VI, N°21, Cuarto rimestre, Mendoza.
17. CRNKO José, LONA J.L., CANTOS F., ACOSTA A. 1967. A Problemas observados en las zonas horticolas de primicias en Salta y Jujuy y 11 líneas de trabajo que se sugiere. Mimeografiado.
18. CRNKO José. 1968. Cartilla Horticola para Mendoza y San Juan. Indicaciones para la huerta de gran cultivo N°17. Servicio de informaciones del Centro Regional Andino.
19. CRNKO José. 1969. Obtención de semilla libre de virus de mosaico de la lechuga en cultivares de lechuga en Argentina. Trabajo presentado a la VII Reunión Latinoamericana de Fitotecnia. Maracay, Venezuela, 1967. RIA Serie 2, Biología y Producción Vegetal, Vol. 6:104-129.
20. CRNKO José. 1969. Nómima de Técnicos que se dedican a la horticultura (incluyenado las disciplinas afines) en la Argentina. (Mimeografiado).
21. CRNKO José. 1969. Almacigos en línea. Segunda endición revisada. Folleto N°29. Centro Regional Andino.
22. CRNKO José. 1970. El tomate: consejos para una producción rentable. (Mimeografiado).
23. CRNKO José. 1971. Cartilla hortícola para Mendoza y San Juan. Indicaciones para la pequeña huerta: comercial, familiar y escolar. E.E.A. La Consulta.
24. CRNKO José, FEUILLADE A. F. 1972. Siembra directa de tomate. (Mimeografiado).

25. CRNKO José. 1972. Horticultural Research International. Directory of horticultural research institutes and their activities in 54 countries. International Society for Horticultural Science. Centre for Agricultural Publishing and Documentation Wageningen, 537 p. Second revised and extended edition. La parte correspondiente a la Argentina p. 10-19.
26. CRNKO José. 1973. La producción de semillas en Cuyo. La necesidad de legislar para asegurar la calidad y anular a los improvisados. Revista OESTE, Año XII, N°44:30-34.
27. CRNKO José, GALLARDO G. 1973. Ensayo de cultivares de lechuga y épocas de siembra. 11 páginas y 16 gráficos. (Mimografiado).
28. CRNKO José, GALLARDO G. 1973. Ensayo de variedades de arveja para la industria de envasado al natural. 24 páginas, 8 cuadros, 1 gráfico y 22 fotografías. Inédito.
29. CRNKO José. 1974. Tomate. Reflexiones antes del ciclo 1974/75. Diario "Mendoza", 12/11/74.
30. CRNKO José, GALLARDO G., de INTA, BONINO A.F., REARTE A.E.R. BERNAN J., PEDRANI M., de MANZINO M.E. de CITEF 1975. (Centro de Investigaciones Tecnológicas de Frutas y Hortalizas), Ensayo de variedades de tomate para la industria, 1974/75.
31. IDEM, año 1975/76
32. IDEM, año 1976/77
33. IDEM, año 1977/78
34. IDEM, año 1978/79
35. IDEM, año 1979/80
36. IDEM, año 1980/81
37. IDEM, año 1981/82
38. CRNKO José. 1977. Cultivos horticolas con destino a la producción de semilla, 24 p., 3 cuadros y 1 gráfico (Mimeografiado).
39. CRNKO José. 1981. Cartilla hortícola para Mendoza y San Juan. Indicaciones para la huerta de gran cultivo. 2da Edición.
40. CRNKO José. 1981. Horticultural Research International. Directory of Horticultural Research Institutes and their Activities in 61 Countries.

International Society for Horticultural Science. Centre for Agricultural Publishing and Documentation Wageningen. 698 p. Third revised and extended edition. La parte correspondiente a la Argentina, p. 9-20.

41. CRNKO Josè. 1986. Horticultural Research International. Directory of Horticultural Research Institutes and their Activities in 63 Countries. International Society for Horticultural Science. Wageningen, Holand 698 p. IV Edition. La parte correspondiente a la Argentina, p. 11-26.

#### IZLAGANJA NA ZNANSTVENIM SKUPOVIMA

1. CRNKO J. 1961. Mejoramiento de tomate para industria de Mendoza. V Reunion Latinoamericana de Fitotecnia, Buenos Aires, Actas Tomo II:416.
2. CRNKO J. 1961. Obtención de nuevas líneas de cebolla Valenciana con superiores características de conservación. V Reunion Latinoamericana de Fitotecnia, Buenos Aires, Actas Tomo II:416.
3. CRNKO J. 1961. Clasificación de los cultivos de hortalizas según su adaptación ecológica y la conveniencia económica para la producción de semilla en la región de Cuyo. V Reunion Latinoamericana de Fitotecnia, Buenos Aires, Actas Tomo II:417
4. CRNKO J., WEINSTEIN P., LUCERO A.E., LABORDE L.J., BRUCHER O.B. 1961. Estudios varietales realizados en la E.E.A. La Consulta durante la década de 1949 a 1959. V Reunión Latinoamericana de Fitotecnia, Buenos Aires, Actas Tomo II:47.
5. LONA J.L., CRNKO J. 1967. Retraso de brotación de cebolla almacenada mediante radiaciones y aplicaciones de hidrazida maleica. Reunión Latinoamericana de Fisiología Vegetal – Universidad Nacional de Cuyo Facultad de Ciencias Agrarias, Mendoza. Resúmenes y discusión de los trabajos comunicados, p. 42.
6. CRNKO J. 1967. Obtención de semillas libres de virus de mosaico de la lechuga en cultivares de lechuga en Argentina. VII Reunión Latinoamericana de Fitotecnia, Maracay, Venezuela. Resúmenes de los trabajos científicos, p. 254.

PRIZNATE SORTE POVRĆA

Crveni luk (*Allium cepa* L.):

- CAVIA C.E. y CRNKO J. 1958. Valenciana Sintética 1  
CAVIA C.E. y CRNKO J. 1958. Valenciana Sintética 2  
CAVIA C.E. y CRNKO J. 1958. Valenciana Sintética 3  
CRNKO J. y LONA J.L. 1966. Valenciana Sintética 14 (VALCATORCE)

Salata (*Lactuca sativa* L.):

- CRNKO J. 1958. Batavia Sel. La Consulta  
CRNKO J. 1958. Criolla Verde Sel. La Consulta  
CRNKO J. 1959. Gallega Sel. La Consulta (rezistentna na LMV)  
CRNKO J. 1968. Criolla Blanca Sel. La Consulta  
CRNKO J. 1973. Great Lakes 366, La Consulta  
FANTUZZI L. i CRNKO J. 1979. Bamor (rezistentna na LMV)  
FANTUZZI L. i CRNKO J. 1979. Crimor (rezistentna na LMV)  
FANTUZZI L. i CRNKO J. 1979. Lagomor (rezistentna na LMV)

Poriluk (*Allium porrum* L.):

- CRNKO J., CAVIA C.E. 1963. Gigante de Carentan, Sel. La Consulta

Rajčica (*Licopersicum esculentum* Mill.):

- CRNKO J. y LONA J.L. 1962. Roma Sel. La Consulta  
CRNKO J. y LONA J.L. 1969. Ronita Sel. La Consulta (rezist. na nematode)  
CRNKO J. y LONA J.L. 1968. San Marzano Sel. La Consulta  
CRNKO J. y LONA J.L. 1970. Rossol Sel. La Consulta  
CRNKO J. i GALLARDO G. 1979. Uco 1

Radič (*Cichorium intybus* L.)

- CRNKO J. i LONA J.L. 1969. Chantenay lisa, Sel. La Consulta

Adresa autora – Author's address:

Primljeno: 20. 9. 1999.

Prof. dr. sc. Marijan Jošt  
Visoko gospodarsko učilište Križevci  
M. Demerca 1  
Križevci